Picardu

El **picardu** ye una de les Llingües romániques más próximes al francés y, como esta, ye una de les llingües de oïl, hasta'l puntu de qu'hai una gran polémica sobre si ye una llingua independiente o un dialeutu.

Picardu
'Picard, ch'ti, ch'timi, rouchi'

Faláu en	Bélxica Francia
Zona	Rexón Valona en Bélxica Picardía y Norte-Pasu de Calais en Francia.
Falantes	~ 700 000
Familia	Indoeuropéu Itálicu Romance Ítalo-occidental Galo-romance Subgrupu oïl **Picardu**
	Estatus oficial
Oficial en	Reconocida como llingua rexonal endóxena en Bélxica
Reguláu por	*Nun ta reguláu*
	Códigos
ISO 639-1	*nengún*
ISO 639-2	`ruque`
ISO 639-3	`pcd (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=pcd)`

Conteníu

Clasificación llingüística

Aspeutos históricos, sociales y culturales
- Otres denominaciones
- Distribución
- Falantes
- Normativización
- Estatus llegal
- Educación

Descripción llingüística
- Fonoloxía

Vocabulariu
- Númberos
- Espresiones

Referencies
- Bibliografía
- Enllaces esternos
- Audiu

Clasificación llingüística

- Indoeuropéu
  - Itálicu
    - Románicu
      - Románicu occidental
        - Galorrománicu
          - Oïl

- Picardu

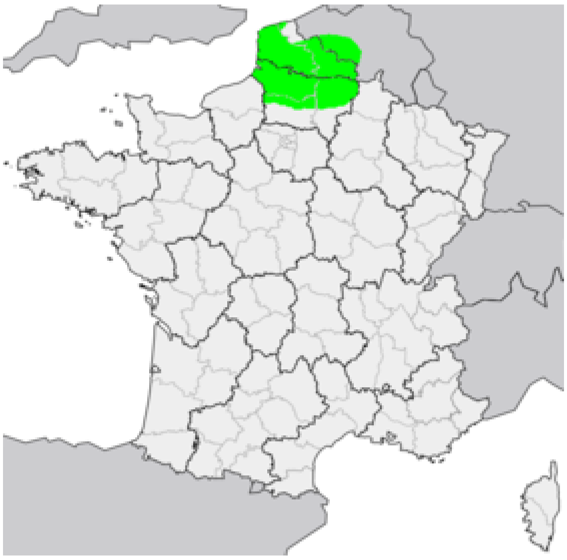

Estensión del picardu

Aspeutos históricos, sociales y culturales

Otres denominaciones

El picardu (***picard***) tien otres denominaciones (dialeutos) como *chti* (o *chtimi*), *patois du nord* (patués del norte) o *rouchi*, esti postreru ye un dialeutu del picardu, consideráu de cutiu como una "fala de oïl" distintu, que ye falada nel Hainaut Occidental, ente Mons y la llinia Tournai-Soignes-Ath-Mouscron.

Distribución

Falar nes rexones franceses de la Picardía (dende'l sur del Oise, del Somme y del Aisne) y Nord-Pas de Calais (hasta la zona de Dunkerque, de fala neerlandesa flamenca y Bélxica na mayor parte de la provincia de Hainaut, hasta La Louvière al este (ente Mons y Charleroi).

Falantes

Ensin estadístiques globales nin fiables. Tan solo una encuesta fecha en Amiens (1980-1981), amosaba qu'el 46 % de los homes y el 29 % de les muyeres nacíes en 1942 declaraben falar picardu.

Normativización

Ensin nenguna normativa aceptada. Aun así, dende un puntu de vista ortográficu, una parte importante de los autores tán d'alcuerdu nuna serie de principios que pueden tender a una cierta normativización:

- Continuación del códigu ortográficu francés, tou teniendo en cuenta les particularidaes fonétiques del picardu.
- Usu razonáu de les lletres mudes o variantes gráfiques pa dexar una correuta identificación de les pallabres. Esti usu puede tener un máximu ente'l escritores tradicionales, más próximos a la ortografía francesa, y práuticamente sume ente los partidarios de métodos fonistas. Nuna situación entemedia atoparíase l'adaptación del *sistema Feller* pal picardu fecha por Fernand Carton.
- Enclín a borrar les particularidaes locales pa dexar una compresión cuanto más amplia meyor. Dellos autores lleguen al usu de archigrafías que faigan posible llectures múltiples.

Estatus llegal

Reconocida como llingua rexonal endóxena en Bélxica, según el decretu del executivu de la Comunidá Francesa adoptáu'l 1990. Ardíciase, sobremanera pol que fai la so presencia nos medios de comunicación, de les aiciones de la Oficina de les Llingües Rexonales Endóxenes.

En Francia nun se beneficia de nenguna llexislación a nivel xeneral y la ratificación de la Carta Europa de les Llingües Rexonales o Minoritaries ta bloquiada.

Educación

En Francia ye reconocíu de facto pol Ministeriu d'Educación Nacional y enséñase nes escueles de la rexón y puede estudiase de manera facultativa.

Descripción llingüística

Fonoloxía

El picardu presenta elisiones vocáliques de vocales átones pretóniques, coles mesmes que epéntesis iniciales pa evitar los grupos consonánticos resultantes,[1] esos dos cambeos fonolóxicos combinaos dacuando dan-y al picardu un aspeutu notoriamente distintu del francés estándar. Una traza notable ye que la /*k/ del proto-galorromance non se palataliza ante /æ/:

GLOSA	Llatín	Picardu	Francés antiguu	Occitanu Septentrional	Occitanu Meridional
'cabra'	CAPRA	kièvre	chievre	chevra, chavra	cabra
'quería'	CARA	kier	chier	cheira	cara
'perru'	CĀNIS	kien	chien	chen, chin	can
'casa de'	CASA	chiese	chas, chies	casa	
'campu'	CAMPUS	camp	champ		camp

Vocabulariu

- *Hola*: Salut , Bojour , Salut ti z'aute ! , Bojour mes gins

!* *Adiós*: Adé , A l'arvoïure (*hasta la vista*).

- *¿Cómo te llames?*: Kmint qu' el to t'apèles ?
- *¿Cómo tas?*: Cha vo-ti ? (informal) , Comint qu' té vas ? , Comint qui va ?
- *¿Cuántos años tienes?*: Quel age éq' t'vos ? , Queul age que t'as ?
- *Tengo ... años*: J' ai ... ans.
- *Fales inglés?*: Pérlez vos inglé ?
- *¿Qué ye esto?*: Quoé qu' ch'est ?
- *Ye ...*: Ch' est ...

Númberos

Los númberos cardinales en francés del 1 al 20 son como sigue:

- Unu: *un*

- Dos: *deus*
- Trés: *troés*
- Cuatro: *quate*
- Cinco: *chonc*
- Seis: *sis*
- Siete: *sèt*
- Ocho: *uit*
- Nueve: *neu*
- Diez: *dis*
- Once: *onze*
- Dolce: *dousse*
- Trelce: *trèsse*
- Catorce: *quatore*
- Quince: *tchinse*
- Dieciséis: *sèse*
- Diecisiete: *dis-sèt*
- Dieciocho: *dis-uit*
- Diecinueve: *dis-neu*
- Venti: *vint*

Espresiones

De siguío compárense delles espresiones en picardu (sistema Feller-Carton y Normativa fonética) y francés estándar:

> `Ej t'arconnôs ti z'aute, t'ye d'min couin !` (sistema Feller-Carton)
>
> > *Èj t'ærkònnos tizòte, t'és d'mîn couîn !* (Normativa fonética)
> >
> > > *Je te reconnaît toi, la to ye de mon coin !* (en francés)
>
> `Inlève t'capiau, i a un Ch'ti qui passe.`
>
> > *Înlèvhe eùt'kapiauw, î å ûn Ch'tî quî påsse.*
> >
> > > *Enlève ton chapeau, il y a un Ch'ti qui passe.*
>
> `Ale a s'cu conme eune mante à prones` **!**
>
> > *Å-y å s'cûh kôme eùne mante à prònes!*
> >
> > > *Elle a un cul comme xune mande à prunes!*
>
> `Attind, té vas vir, té vas printe el so t'guife` **!**
>
> > *Åttînd, te vås vîr, te vås prînte sûh t'guiffe !*
> >
> > > *Attend, el to vas voir, el to vas prendre (xuni claque) sur ta figure !*
>
> `Car qui ione, i va lon`

Car qui ione, i va lon

Un chariot qui grince, va loin

`Chake poéyis chake mode, chake cu chake crote`!

Chàke paÿs chàke coutûme, chàke cûh chàke cròtte !

Chaque pays chaque coutume, chaque cul chaque crotte !

`Ch'ti-là y'a d'étoupes à sa quenouille`

Ch'ti-là y'a d'étoupes a sa quenouille

Serait-il cocu ??

`Ch'que té m'dis là assis, ej té l'éros bin dis dbout`!

Ch'queû te m'dîs lå åssîs, èj te l'auros bîn dîs dd'boût !

Ce que la to me dis là assis, je te l'aurais bien dis debout !

`Éch'tî qui parte àl' ducasse, i pièrd s' plache`!

Éch'tî quî pårht àl' dûcàsse, î pièrhd eùss' plàche !

Qui va à la ducasse (fête du village), perd sa presta.

Referencies

1. Auger, Julia. «"Phonological variation and Optimality Theory: Evidence from word-initial vowel epenthesis in Vimeu Picard" en *Language Variation and Change*, **13** (2001), pp. 253–303. (http://journals.cambridge.org/action/displayFulltext?type=1&fid=110284&jid=LVC&volumeId=13&issueId=03&aid=110283)». Indiana University. Consultáu'l 14 de febreru de 2012.

Bibliografía

- (en francés) Jean Sibille, *-yos langues régionales*, coll Dominos, Flammarion , ISBN 2-08-035731-X (2000)

Enllaces esternos

- Consulta la edición de Wikipedia **en picardu**.
- Ch'lanchron (http://lanchron.fr/).
- Ortografía del picardu (http://web.archive.org/web/http://www.picard.free.fr/lgpic/orthogra1.htm) (en francés).
- Chtimi=picard.com (http://membres.lycos.fr/languepicarde/).
- Diccionaris picards (http://www.lexilogos.com/picard_langue_dictionnaires.htm).

Audiu

http://ches.diseux.free.fr/sons/d85.mp3

http://ches.diseux.free.fr/diri/dir85.htm

Centre de Ressources pour la Description de l'Oral (CRDO) (http://www.language-archives.org/language/pcd)

Llingües romániques

Sardorrománicu	Sardu
Iberorrománicu	Galaicoportugués (Portugués • Gallegu • Fala de Xálima) • Astur-lleonés (Asturianu • Lleonés • Mirandés • Estremeñu • Cántabru) • Castellanu • Navarroaragonés (Navarru • Aragonés)
Occitanorrománicu	Gascón • Llinguadocianu • Provenzal • Catalán-valencianu-balear (Balear • Catalán • Valencianu)
Galorrománicu	Llingües d'Oïl (Borbonés • Francés • Galó • Normandu • Picardu • Pictavín-santonxés • Franc-Comtois • Valón)
Galuitalianu	Piemontes • Lombardu • Ligur • Emiliano-Romañol • Vénetu
Retorrománicu	Romanche • Friulanu • Ladín
Italorrománicu	Italianu • Corsu • Napolitanu • Sicilianu
Balcanorrománicu	Dálmata • Rumanu • Macedorrumanu • Istriorrumanu • Meglenorrumanu

Control d'autoridaes	**Proyeutos Wikimedia** · Datos: Q34024 · Multimedia: Picard (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Picard) **Identificadores** · BNF: 119331323 (https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb119331323) (data) (http://data.bnf.fr/ark:/12148/cb119331323) · GND: 4174684-3 (https://d-nb.info/gnd/4174684-3)

Sacáu de «https://ast.wikipedia.org/w/index.php?title=Picardu&oldid=2974544»

La última edición d'esta páxina foi el 12 may 2020, a les 12:15.

El testu ta disponible baxo la Llicencia Creative Commons Reconocimientu/CompartirIgual 3.0; puen aplicase otres cláusules más. Llei les condiciones d'usu pa más detalles.